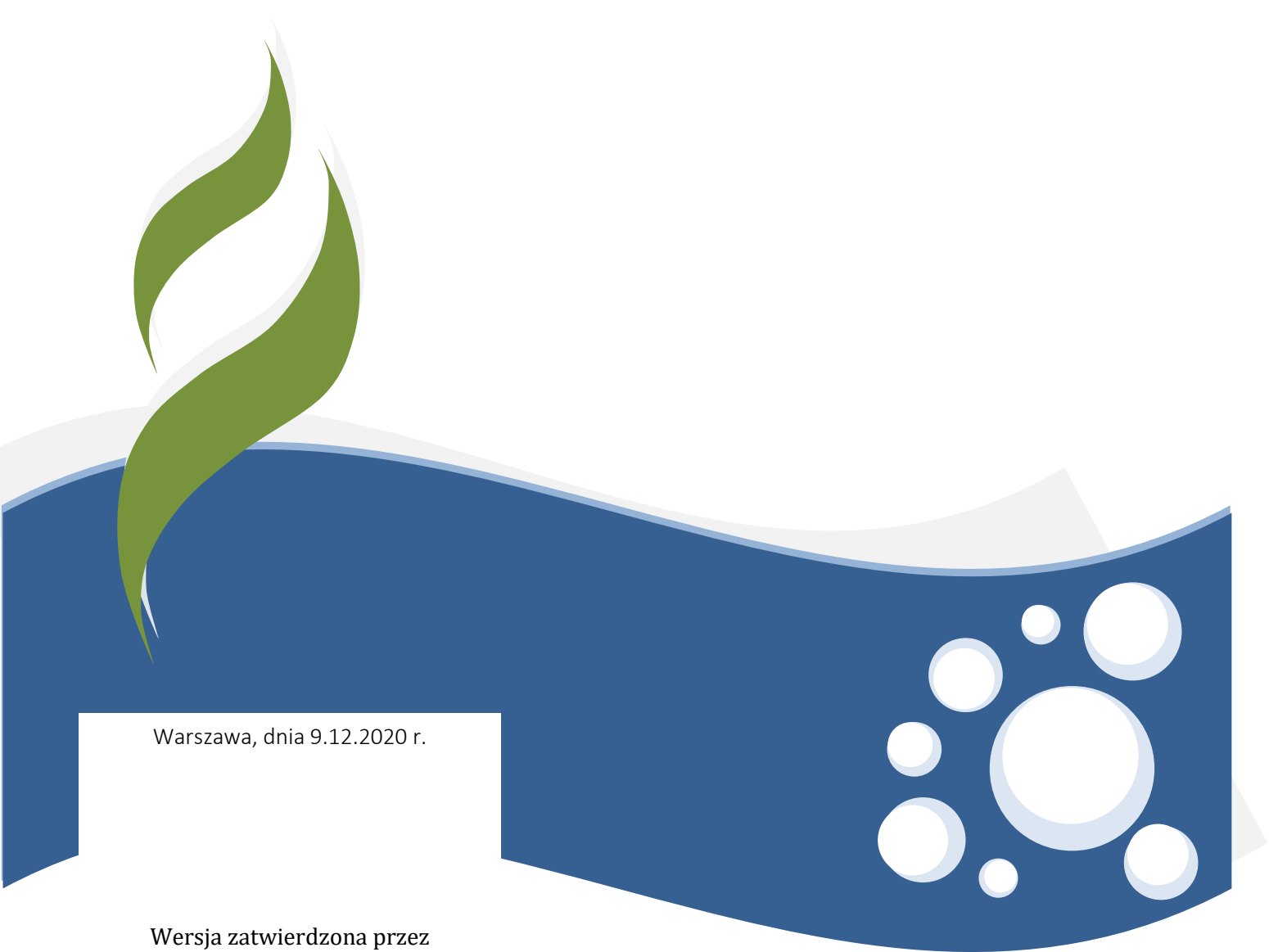

Księga Wizualizacji Znak
Programu Operacyjnego „Rybacko i Morze”

Warszawa, dnia 9.12.2020 r.

Wersja zatwierdzona przez
Instytucję Zarządzającą,

obowiązująca od dnia: 01.01.2021 r.

Spis treści

Wstęp.....	5
Część I. Zasady identyfikacji wizualnej.....	6
Dlaczego należy informować o swoim projekcie?	6
Działania informacyjne skierowane do beneficjentów	7
1. Obowiązek działań informacyjnych i promocyjnych	7
1) Ogólne zasady oznaczania – współfinansowanie z EFMR (operacje jednofunduszowe)	8
2) Ogólne zasady oznaczania – współfinansowanie z EFMR i EFRROW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich).....	9
3) Szczegółowe obowiązki beneficjenta w zakresie działań informacyjno-promocyjnych	10
4) Zasady stosowania znaków w różnych wersjach kolorystycznych	14
5) Oznaczanie projektów realizowanych poza granicami Polski	14
6) Skąd pobrać znaki i wzory graficzne.....	14
7) Oznaczanie miejsca realizacji operacji – tablice informacyjne i tablice pamiątkowe	15
8) Oznaczanie stron internetowych beneficjenta	20
9) Przykładowe dodatkowe działania informacyjne i promocyjne	21
2. Przykłady znakowania niektórych działań informacyjnych i promocyjnych	23
1) Reklama telewizyjna.....	23
2) Reklama radiowa	23
3) Reklama internetowa	23
4) Materiały promocyjne	24
Część II. Omówienie znaków	25
1. Znak graficzny PO RYBY 2014-2020.....	25
1) Forma podstawowa znaku graficznego.....	26
2) Forma podstawowa znaku graficznego na ciemnym i szarym tle.....	27
3) Budowa i proporcje	28
4) Siatka modułowa	28
5) Pole ochronne	28
6) Wariant monochromatyczny	29
7) Kolorystyka podstawowa CMYK	29
8) Kolorystyka uzupełniająca	30
9) Typografia	30

10)	Logotypy towarzyszące.....	31
2.	Symbol (znak) Unii Europejskiej	31
1)	Opis geometryczny flagi UE.....	31
2)	Kolorystyka	31
3)	Reprodukcja jednobarwna	32
4)	Reprodukcja na kolorowym tle	33
5)	Odniesienie do Unii Europejskiej	33
6)	Logotyp Unii Europejskiej.....	33
7)	Wzmianka o Europejskim Funduszu Morskim i Rybackim	33
8)	Widoczność znaków.....	34
9)	Kolejność znaków	34
10)	Liczba znaków	34
3.	Niewłaściwe zastosowanie logo PO RYBY 2014-2020	35

Słowniczek

UE	Unia Europejska
KE	Komisja Europejska
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
PO RYBY 2014-2020	Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” na lata 2014-2020
znak/symbol/emblemat UE	stosowana wymiennie nazwa flagi UE
logo UE	składa się z flagi UE wraz z odniesieniem do Unii Europejskiej i nazwy Europejski Fundusz Morski i Rybacki, obowiązkowy element wizualizacji działań informacyjno-promocyjnych
logo PO RYBY 2014-2020	znak graficzny PO RYBY 2014-2020 wraz z nazwą programu operacyjnego „Rybacktwo i Morze”
IZ	Instytucja Zarządzająca PO RYBY 2014-2020
WPRYB	Wspólna Polityka Rybołówstwa
dofinansowanie, całkowite wsparcie publiczne	to pieniądze pochodzące z funduszy unijnych (ewentualnie dodatkowo z budżetu państwa lub samorządu), przekazywane beneficjentowi na podstawie umowy o dofinansowanie, nieobejmujące wkładu własnego beneficjenta finansowanego ze środków publicznych. Wysokość dofinansowania jest określona w umowie lub decyzji o dofinansowaniu. W celu ustalenia, czy wartość przyznanego dofinansowania przekracza ustalony próg, należy zastosować kurs wymiany PLN/EUR publikowany przez Europejski Bank Centralny z przedostatniego dnia pracy Komisji Europejskiej w miesiącu poprzedzającym miesiąc podpisania umowy/wydania decyzji. Miesięczne obrachunkowe kursy wymiany Komisji Europejskiej opublikowane są pod adresem następujących stron internetowych: http://www.ecb.int/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-pln.en.html http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/infoeuro/index_en.cfm
Rozporządzenie 508/2014	ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011
Rozporządzenie 763/2014	ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 763/2014 z dnia 11 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w odniesieniu do charakterystyki technicznej działań informacyjnych i promocyjnych oraz wytycznych dotyczących reprodukcji symbolu Unii
Rozporządzenie 808/2014	ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Rozporządzenie w części I pkt 2.2 lit. b zał. III zostało zmienione rozporządzeniem nr 2016/669 z dnia 28 kwietnia 2016 r.
Rozporządzenie 1303/2013	ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

Wstęp

Unia Europejska (UE) wymaga informowania potencjalnych beneficjentów, organizacji zawodowych, partnerów gospodarczych i społecznych, podmiotów zaangażowanych w propagowanie równości kobiet i mężczyzn oraz zainteresowanych organizacji pozarządowych, w tym organizacji zajmujących się kwestiami środowiska naturalnego, o możliwościach oferowanych przez Program i zasadach uzyskania dostępu do finansowania w ramach programu, jak również informowania Beneficjentów o wkładzie Unii oraz ogółu społeczeństwa – o roli odgrywanej przez Unię w programie.

Jeśli będziesz dopiero starać się o dotację, chcemy przedstawić Ci kilka porad, które przydadzą się w momencie opracowywania wniosku o dofinansowanie i planowania działań informacyjno-promocyjnych.

A jeżeli jesteś już w gronie tych, którzy uzyskali dotację, serdecznie gratulujemy. Przypominamy jednocześnie, że realizacja operacji wiąże się z pewnymi wymaganiami w zakresie informowania opinii publicznej, uczestników i odbiorców ostatecznych projektów o uzyskanym dofinansowaniu.

Poniżej znajduje się opis obowiązków informacyjnych oraz wskazówki do ich wypełnienia.

W przypadku aktualizacji Księgi wizualizacji znaku PO RYBY 2014-2020, dla operacji/projektów rozpoczętych obowiązuje wersja Księgi aktualna na dzień zawarcia umowy o dofinansowanie przez beneficjenta.

Część I. Zasady identyfikacji wizualnej

Dlaczego należy informować o swoim projekcie?

Obywatele Unii Europejskiej mają prawo do wiedzy, w jaki sposób są inwestowane jej zasoby finansowe. UE wymaga więc informowania opinii publicznej (w tym odbiorców rezultatów projektu) oraz osób i podmiotów uczestniczących w projekcie o tym, że dane przedsięwzięcie było możliwe m.in. dzięki pomocy unijnej. Jako beneficjent realizujący przedsięwzięcia współfinansowane z funduszy UE jesteś najważniejszym uczestnikiem tego procesu.

Zgodnie z rozporządzeniem 508/2014 Instytucja Zarządzająca odpowiada za:

- zapewnienie reklamy programu operacyjnego poprzez informowanie potencjalnych beneficjentów, organizacji zawodowych, partnerów gospodarczych i społecznych, podmiotów zaangażowanych w propagowanie równości kobiet i mężczyzn oraz zainteresowanych organizacji pozarządowych, w tym organizacji zajmujących się kwestiami środowiska naturalnego, o możliwościach oferowanych przez program i zasadach uzyskania dostępu do finansowania w ramach programu;
- zapewnienie reklamy programu operacyjnego przez informowanie beneficjentów o wkładzie Unii oraz ogółu społeczeństwa – o roli odgrywanej przez Unię w programie;
- zapewnienie stworzenia jednej strony internetowej lub jednego portalu internetowego dostarczającego informacje na temat programu operacyjnego w każdym państwie członkowskim oraz dostępu do niego;
- informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programu operacyjnego;
- upowszechnianie wśród obywateli Unii roli i osiągnięć EFMR przez działania informacyjne i komunikacyjne (promocyjne) na temat rezultatów i oddziaływania umów partnerstwa, programów operacyjnych i operacji;
- zapewnienie, aby do publicznej wiadomości podane zostało podsumowanie dotyczące środków mających na celu zapewnienie zgodności z przepisami WPRYB, w tym przypadków nieprzestrzegania WPRYB przez państwa członkowskie lub beneficjentów, a także działań naprawczych, takich jak korekty finansowe (patrz artykuły 97 i 119 rozporządzenia 508/2014).

Jednocześnie, w celu zapewnienia przejrzystości dotyczącej wsparcia z EFMR, UE wymaga, aby państwo członkowskie prowadziło wykaz operacji w formacie CSV lub XML, dostępny za pośrednictwem jednej strony internetowej lub jednego portalu internetowego.

Wykaz operacji jest aktualizowany, co najmniej raz na sześć miesięcy. Minimum informacji, jakie mają być zawarte w wykazie operacji, w tym szczegółowe informacje dotyczące operacji prowadzonych na podstawie art. 26, art. 39, art. 47, art. 54, art. 56, zostały określone w załączniku V do rozporządzenia 508/2014. Wyniki operacji finansowanych na podstawie ww. artykułów są w sposób szczególny upowszechniane przez państwo członkowskie.

IZ angażuje w działania informacyjne i promocyjne, zgodnie z przepisami i praktykami, następujące podmioty:

- a) partnerów, o których mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) ośrodki informacji europejskiej, jak również przedstawicielstwa Komisji w państwach członkowskich;
- c) instytucje edukacyjne i badawcze.

Podmioty te powinny szeroko rozpowszechniać informacje, o których mowa w art. 119 ust. 1 lit. a i b rozporządzenia 508/2014.

Działania informacyjne skierowane do beneficjentów

Instytucja Zarządzająca informuje beneficjentów o tym, że wyrażenie zgody na finansowanie oznacza zgodę na umieszczenie ich w wykazie operacji publikowanym (art. 119 ust. 2 rozporządzenia 508/2014).

1. Obowiązek działań informacyjnych i promocyjnych

We wszystkich działaniach informacyjnych i promocyjnych skierowanych do beneficjentów, potencjalnych beneficjentów i opinii publicznej, popularyzujących wsparcie ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, musi być zapewniona właściwa identyfikacja wizualna Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” (PO RYBY 2014-2020) i Unii Europejskiej (UE), tj. stosowanie odpowiednich oznaczeń.

Obowiązek prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych dotyczy **wszystkich beneficjentów**.

Opis promocji operacji

Instytucje ogłaszające nabór/konkurs mogą określać dodatkowe wymagania dotyczące np. działań informacyjnych i promocyjnych w ramach operacji. Mogą one wymagać, aby we wnioskach o dofinansowanie (w przypadku priorytetu 4 – w Szczegółowym opisie realizacji operacji) beneficjent przedstawił propozycje działań informacyjnych i promocyjnych dla operacji, czyli tak zwany **Opis promocji projektu**.

Działania te mają za zadanie informowanie ogółu społeczeństwa o celach operacji i wsparciu unijnym dla operacji.

Jeśli propozycja takich działań stanowi część wniosku o dofinansowanie, może być oceniana zgodnie z zasadami opisanymi w regulaminie naboru. Powyższy wymóg może dotyczyć również projektów pozakonkursowych.

Zatem zanim złożysz wniosek o dofinansowanie, sprawdź w dokumentacji, czy wymagany jest taki opis promocji operacji.

1) Ogólne zasady oznaczania – współfinansowanie z EFMR (operacje jednofunduszowe)

W okresie realizacji operacji beneficjent informuje opinię publiczną o otrzymanej pomocy z EFMR poprzez odpowiednie oznaczenia.

Działania informacyjne i promocyjne realizowane przez beneficjenta, miejsce realizacji operacji, dokumenty upubliczniane i przeznaczone dla uczestników np. szkoleń, są oznaczone przy pomocy następujących elementów:

- a. znak (symbol) Unii Europejskiej UE oraz nazwy: Unia Europejska, Europejski Fundusz Morski i Rybacki;
- b. logo PO RYBY 2014-2020, złożone z symbolu graficznego oraz nazwy programu.

W zestawie kilku znaków **logo Unii Europejskiej zawsze występuje po prawej stronie, logo PO RYBY 2014-2020 po lewej**, pomiędzy nimi inne znaki, rozmieszczone w równej odległości. W wizualizacji działań niedopuszczalne jest wyodrębnianie jednego z wymaganych logotypów poza ciąg znaków. Szczegółowe wymagania określa rozporządzenie 763/2014.

Dozwolone jest umieszczenie logo beneficjenta, lokalnej grupy działania, herbu/logo instytucji pośredniczącej, województwa lub gminy pomiędzy znakami Unii Europejskiej i PO RYBY 2014-2020.

W przypadkach, gdy nie jest możliwe zastosowanie logotypów w poziomie, można je zamieścić w pionie, przy czym logo PO RYBY 2014-2020 znajduje się na górze, a logo UE na dole.

W przypadku pozostałych logotypów/dodatkowych znaków, których zamieszczenie jest niezbędne, należy je zamieścić w innej linii poniżej. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy jest to jeden logotyp – w takim przypadku włączamy go do ciągu reszty znaków.

W zestawieniu znaków nie mogą być umieszczane logotypy wykonawców, którzy wykonują działania w ramach operacji, ale nie są beneficjentami.

Uwaga. Jeśli w zestawieniu lub na materiale występują inne znaki (logo), to flaga Unii Europejskiej ma przynajmniej taki sam rozmiar, mierzony w szerokości bądź wysokości, jak największe z pozostałych znaków.

Logo Unii Europejskiej oraz logo PO RYBY 2014-2020 muszą być zawsze umieszczone w widocznym miejscu. Zamieszczając je należy odpowiednio dostosować ich wielkość oraz miejsce zamieszczenia do formatu wykorzystanego materiału, przedmiotu itp. **Minimalna wysokość symbolu Unii wynosi 1 cm.** W przypadku niewielkich przedmiotów reklamowych, minimalna wysokość to 5 mm.

Unia Europejska

Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Obowiązujący układ zestawienia znaków:

Układ poziomy:

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Układ pionowy

Unia Europejska

Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Gdy w ramach realizowanej operacji beneficjent uzyskał patronat medialny (np. telewizji, radio, gazety, portalu internetowego) może zamieścić jego znak lub logo. Znak lub logo patrona wraz z informacją „Patronat medialny” należy wtedy zamieścić poza obszarem wizualizacji (nad lub pod) i rozgraniczyć np. poprzez odcięcie poziomą linią.

2) Ogólne zasady oznaczania – współfinansowanie z EFMR i EFRROW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich)

Działania informacyjne i promocyjne finansowane z funduszy EFRROW i EFMR, które beneficjent realizuje w formie materiałów przedstawianych do publicznej wiadomości, różnią się oznaczeniem od jednofunduszowych. Ich wymogi określa rozporządzenie 808/2014 oraz Księga Wizualizacji Znak PO RYBY 2014-2020. Zgodnie z nimi takie działania oznaczamy elementami:

- a. logo Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” (PO RYBY 2014-2020);
- b. logo Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020);
- c. logo LEADER – w przypadku działań angażujących środki finansowe w ramach Leader;
- d. znak (symbol) Unii Europejskiej UE oraz nazwy: Unia Europejska, Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne.

W zestawieniu znaków **logo Unii Europejskiej** zawsze występuje **po prawej stronie**, **logo PO RYBY 2014-2020** **po lewej**, pomiędzy nimi inne znaki, rozmieszczone w równej odległości.

Przykładowe zestawienie znaków:

Oznakowanie należy stosować na:

- ogólnych materiałach promocyjnych;
- materiałach promocyjnych, na których oprócz informacji o programie finansowanego z funduszu wiodącego, znajdują się wiadomości na temat drugiego z programów;
- ogłoszeniach o naborach wniosków w przypadku konkursów ogłaszanych w ramach poszczególnych programów;
- materiałach szkoleniowych, zwłaszcza w przypadku szkoleń odnoszących się do konkursów realizowanych w ramach programu, który nie pochodzi z funduszu wiodącego.

Na materiałach informacyjnych (np. publikacje, prezentacje) obowiązkowe jest również zamieszczenie dodatkowych elementów:

- Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym „Rybnactwo i Morze” – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- Publikacja opracowana przez .....

Dozwolone jest zamieszczenie logo beneficjenta, logo lokalnej grupy działania, herbu/logo instytucji pośredniczącej, województwa lub gminy, logo partnera KSOW pomiędzy znakiem UE i logo PROW 2014-2020.

W zestawieniu znaków nie mogą być umieszczane logotypy wykonawców, którzy wykonują działania w ramach danej operacji, ale którzy nie są jej beneficjentami.

3) Szczegółowe obowiązki beneficjenta w zakresie działań informacyjno-promocyjnych

Księga wizualizacji wskazuje beneficjentowi, jaką formę promocji operacji musi przyjąć, w zależności od rodzaju realizowanej operacji.

W okresie realizacji operacji beneficjent, na podstawie umowy zobowiązany będzie do prowadzenia działań informacyjno-promocyjnych informujących o celu realizowanej operacji oraz finansowaniu jej z EFMR, zgodnie z Księgą wizualizacji znaku Programu Operacyjnego

„Rybacktwo i Morze”, a w przypadku operacji, w której całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 tys. euro, w okresie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat od dnia złożenia wniosku o płatność końcową. Zobowiązanie to realizuje za pomocą np. stosownego oznakowania materiałów/dokumentów, informacji zamieszczonej np. na stronie internetowej beneficjenta, (jeżeli taka istnieje) oraz poprzez tablice informacyjne/promocyjne.

Jednym z elementów podejmowanych działań informacyjno-promocyjnych jest zamieszczanie **celu operacji**. Przygotowując wniosek o dofinansowanie należy tak skonstruować cel operacji, by w pełni oddawał przedmiot operacji, jak również był zrozumiały i niezbyt długi z praktycznego punktu widzenia.

Nie został określony jeden wymagany zestaw działań informacyjno-promocyjnych, który beneficjent musi realizować. Chodzi o to, by prowadzone działania były zgodne z charakterem operacji i jej celem, prawidłowo oznaczone, zadeklarowane we wniosku o dofinansowanie i realizowane na podstawie zawartej umowy o dofinansowanie, a także rozliczone we wniosku o płatność, jak też w przypadku operacji, której całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 tys. euro, prowadzone w okresie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat od dnia złożenia wniosku o płatność końcową, co może zostać zweryfikowane w trakcie kontroli ex-post.

W zależności od rodzaju realizowanej operacji beneficjent zobowiązany jest:

a) oznaczać symbolem Unii Europejskiej i logo PO RYBY 2014-2020:

► **wszystkie działania informacyjne i promocyjne podejmowane i dotyczące realizowanej operacji**, np. ulotki, broszury, publikacje, notatki prasowe, strony internetowe, e-maile, newslettery, materiały filmowe, materiały promocyjne, konferencje, spotkania. W przypadku broszur, biuletynów, itp. zamieszczane są one na pierwszej stronie okładki, a w ulotkach na pierwszej stronie.

► **wszystkie dokumenty związane z realizowaną operacją, które będą podawać informacje dot. operacji do publicznej wiadomości**, np. ogłoszenia, analizy, raporty, wzory umów;

► **dokumenty i materiały dla osób i podmiotów uczestniczących w operacji**, np. zaświadczenia, certyfikaty, zaproszenia, materiały informacyjne, programy szkoleń i warsztatów, listy obecności, prezentacje multimedialne, korespondencja.

Nie jest wymagane stosowanie ww. wizualizacji na dokumentach związanych z realizacją operacji niepodawanych do wiadomości publicznej np. w dokumentacji przetargowej i umowach.

Nie ma obowiązku zamieszczania dodatkowej informacji słownej o programie oraz o funduszu współfinansującym projekt. Zestaw znaków zawiera wszystkie niezbędne informacje. Wyjątek stanowi oznaczanie dokumentów i działań informacyjno-promocyjnych dotyczących operacji/projektów współfinansowanych z wielu funduszy¹.

---

¹ Dotyczy przede wszystkim instytucji systemu wdrażania PO RYBY 2014-2020 finansujących swoje działania z pomocy technicznej programu

W przypadku reklamy dostępnej w formie dźwiękowej bez elementów graficznych (np. spoty/audycje radiowe) powinien znaleźć się komunikat słowny.

Gdy dokument lub inny materiał informacyjno-promocyjny dotyczą projektów finansowanych z więcej niż jednego funduszu należy zastosować odniesienie słowne do Unii Europejskiej oraz –

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i InwestycyjneUnia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

zamiast nazw wszystkich tych funduszy – jedną wspólną nazwą Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne:

b) umieścić w widocznym miejscu tablicę informacyjną/pamiątkową

- w miejscu realizacji operacji polegającej na:

- ▶ działaniach w zakresie infrastruktury i/lub
- ▶ pracach budowlanych oraz

- w siedzibie rybackiej lokalnej grupy działania (RLGD)

Szczegółowe informacje związane z oznaczaniem miejsca realizacji operacji oraz siedziby RLGD zawarte są w [pkt 7](#) (str. 15) Księgi.

c) umieścić opis operacji na stronie internetowej (jeśli ją posiada)

Szczegółowe informacje związane z oznaczaniem stron internetowych, zawarte są w [pkt 8](#) (str. 20) Księgi.

d) przekazywać osobom i podmiotom uczestniczącym w projekcie informacje, że operacja uzyskała dofinansowanie, np. poprzez:

- ▶ odpowiednie oznakowanie konferencji, warsztatów, szkoleń, wystaw, targów;
- ▶ przekazywanie informacji w formie słownej w trakcie konferencji, szkolenia lub prezentacji oferty;
- ▶ oznakowanie w formie plansz informacyjnych, plakatów, stojaków.

e) umieścić naklejki lub tabliczki z logotypami, przed pomieszczeniami zajmowanymi przez pracowników, których wynagrodzenia współfinansowane są w ramach PO RYBY 2014-2020;

f) podjąć inne działania informacyjno-promocyjne, proporcjonalne do rozmiaru operacji, mające na celu informowanie ogółu społeczeństwa o celach operacji i wsparciu unijnym dla operacji ([pkt 9](#) str. 21 Księgi).

W jakim okresie należy informować o operacji?

Masz obowiązek informowania o operacji **od momentu uzyskania dofinansowania (zawarcia umowy o dofinansowanie)**. Od tego dnia zaczynają obowiązywać zasady prowadzenia działań informacyjnych/promocyjnych.

W przypadku beneficjentów pomocy technicznej PO RYBY 2014-2020, którzy składają wnioski i zawierają umowy, ww. zasady obowiązują w sytuacji, gdy beneficjent będzie ubiegał się o zwrot poniesionych kosztów w związku z przeprowadzanymi działaniami informacyjno-promocyjnymi.

Powinieneś także uwzględnić zasady opisane w Księdze wizualizacji na etapie przygotowywania wniosku o dofinansowanie.

Jeżeli okaże się, że w trakcie realizacji projektu umowa o dofinansowanie zostanie rozwiązana, nie możesz już stosować logo Unii Europejskiej oraz logo PO RYBY 2014-2020 do oznaczania swoich działań.

Jako beneficjent zobowiązany jesteś do prowadzenia działań podczas realizacji operacji, **do dnia jej zakończenia**. Termin „zakończona operacja” oznacza operację, „która została fizycznie ukończona lub w pełni zrealizowana, w odniesieniu do której beneficjenci dokonali wszystkich powiązanych płatności oraz otrzymali odpowiedni wkład publiczny”, czyli do wypłaty Beneficjentowi przez ARiMR płatności końcowej.

W przypadku operacji, w której całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 tys. euro, zobowiązany jesteś do prowadzenia działań w okresie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat od dnia złożenia wniosku o płatność końcową.

Czy możesz oznaczać swoje działania przed podpisaniem umowy o dofinansowanie?

Jeżeli jako przyszły beneficjent prowadziłeś lub prowadzisz działania w ramach operacji w okresie poprzedzającym moment uzyskania dofinansowania, nie masz obowiązku uzupełnienia odpowiednimi logotypami i informacjami materiałów, ani też dotychczas powstałej dokumentacji dotyczącej operacji. Możesz oznaczyć segregator lub segregatory, w których przechowujesz dokumenty dotyczące realizacji operacji. Natomiast z oznaczaniem działań musisz poczekać na uzyskanie dofinansowania.

Może się zdarzyć, że jeszcze przed podpisaniem umowy o dofinansowanie będziesz chciał oznakowywać wyprodukowane przez siebie materiały promocyjne. Jako beneficjent masz taką możliwość, ale w takiej sytuacji musisz, w celu uzyskania w przyszłości refundacji kosztów, spełnić wymagania zawarte w Księdze wizualizacji znaku PO RYBY 2014-2020.

Z takimi działaniami wiąże się jednak pewne ryzyko. W przypadku prawomocnej odmowy przyznania dofinansowania na daną operację, rezygnacji z jej realizacji, bądź też rozwiązania

umowy w trakcie realizacji, nie możesz już stosować logo UE oraz logo PO RYBY 2014-2020 do oznaczania swoich działań.

Czy powinieneś udokumentować realizację działań informacyjnych i promocyjnych?

Wszystkie działania informacyjne oraz działania informacyjno-promocyjne związane z realizowaną operacją muszą zostać udokumentowane. **Dokumentację przechowuj**, razem z pozostałymi dokumentami związanymi z operacją, przez czas określony w umowie o dofinansowanie. Może być ona poddana kontroli.

4) Zasady stosowania znaków w różnych wersjach kolorystycznych

Rekomendowane jest stosowanie logo UE i PO RYBY 2014-2020 w pełnym kolorze na białym tle. Wersje monochromatyczne (odcienie szarości) i achromatyczne (czarne na białym tle) można stosować w sytuacji, gdy nie jest możliwe zastosowanie pełnego koloru, np. tłoczenie, grawerowanie, druk w jednym kolorze.

Jeśli logo PO RYBY 2014-2020 zamieszczane jest na barwnym tle, należy zastosować biały podlew gwarantujący odpowiednią czytelność znaku. W przypadku, znaku Unii Europejskiej, jeśli nie ma innego wyboru niż użycie kolorowego tła, należy umieścić wokół flagi biały pasek o szerokości równej 1/25 wysokości tego prostokąta.

5) Oznaczanie projektów realizowanych poza granicami Polski

Realizując działania informacyjno-promocyjne, których efekty przedstawiane będą poza Polską i kierowane są do osób obcojęzycznych, można stosować oznaczenia w języku angielskim.

6) Skąd pobrać znaki i wzory graficzne

Wszystkie niezbędne logotypy, w tym logo PO RYBY 2014-2020 i Unii Europejskiej, znajdują się na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw rybołówstwa MRiRW w zakładce: Co robimy » Program Operacyjny Rybactwo i Morze (PO RYBY 2014-2020) » Informacja i promocja PO RYBY 2014-2020 » Logotypy. Są tam umieszczone wszystkie logotypy zapisane w dostępnym formacie graficznym.

<https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/logotypy2>

7) Oznaczanie miejsca realizacji operacji – tablice informacyjne i tablice pamiątkowe

a) Tablice informacyjne

We wszystkich działaniach informacyjnych i promocyjnych musi zostać zapewniona właściwa identyfikacja wizualna, w szczególności poprzez oznaczanie miejsc realizacji operacji oraz stosowanie odpowiednich znaków.

Każdy korzystający z unijnego wsparcia ma obowiązek informować i promować realizowaną operację, niemniej jednak sposoby oznaczania mogą się różnić między sobą, w zależności od rodzaju realizowanej operacji.

Zobowiązania w tym zakresie dotyczą każdej:

❖ **operacji, która będzie polegała na:**

- ▶ działaniach w zakresie infrastruktury i/lub
- ▶ pracach budowlanych

obowiązkowe jest umieszczenie w widocznym miejscu tablic informacyjnych.

Informacje na tablicy informacyjnej powinny zawierać:

- nazwę beneficjenta;
- tytuł operacji;
- cel operacji;
- logo Unii Europejskiej oraz PO RYBY 2014-2020;
- informacji o wsparciu finansowym w ramach Programu „Rybnactwo i Morze” na lata 2014-2020;
- oraz inne logo, którego zamieszczenie jest wymagane lub dopuszczalne (logo beneficjenta, lokalnej grupy działania, herbu/logo instytucji pośredniczącej województwa lub gminy).

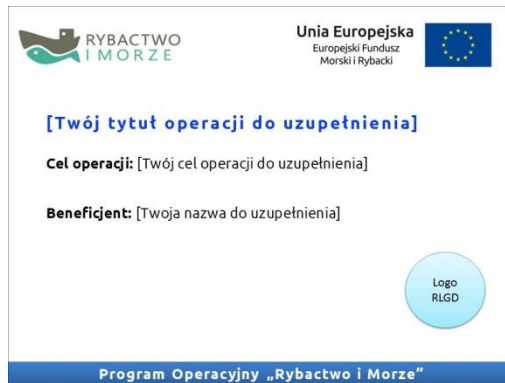
Obowiązkowy wzór tablicy.

Znak UE wraz z odniesieniem do Unii i funduszu, tytuł operacji i cel operacji muszą zajmować co najmniej 25% powierzchni tablicy:

	
[Twój tytuł operacji do uzupełnienia]	
Cel operacji: [Twój cel operacji do uzupełnienia]	
Beneficjent: [Twoja nazwa do uzupełnienia]	
Program Operacyjny „Rybnactwo i Morze”	

Wzór tablicy jest obowiązkowy, tzn. nie można go modyfikować, dodawać znaków, informacji itp. poza uzupełnianiem treści we wskazanych polach.

W przypadku projektów realizowanych w ramach **Priorytetu 4 PO RYBY 214-2020** na tablicy umieszcza się logo Rybackiej Lokalnej Grupy Działania:

- wysokość logo wraz z nazwą RLGD umieszczonego w prawym dolnym rogu tablicy nie może być większa od wysokości flagi UE i logo PO RYBY 2014-2020,

- szerokość logo nie może być większa niż szerokość znaku UE (wraz z nazwą właściwego funduszu).

Informacje techniczne dla tablic

Rekomendowane parametry				
[Tytuł operacji do uzupełnienia]				
Wielkość tablicy (cm)	nazwa czcionki	kolor czcionki (CMYK)	wielkość czcionki	Odstęp między literami
A4 (21x29,7)	Ubuntu Bold	C 100; M 80	25 pt	2,5 pt
A3 (29,7x42)	Ubuntu Bold	C 100; M 80	35,7 pt	2,5 pt
80x120	Ubuntu Bold	C 100; M 80	102 pt	2,5 pt
200x300	Ubuntu Bold	C 100; M 80	255 pt	2,5 pt
Rekomendowane parametry				
[Cel operacji do uzupełnienia / Nazwa beneficjenta do uzupełnienia]				
Wielkość tablicy (cm)	nazwa czcionki	kolor czcionki (CMYK)	wielkość czcionki	Odstęp między literami
A4 (21x29,7)	Ubuntu Regular	K 100	21,28 pt	2,5 pt
A3 (29,7x42)	Ubuntu Regular	K 100	30,1 pt	2,5 pt
80x120	Ubuntu Regular	K 100	86 pt	2,5 pt
200x300	Ubuntu Regular	K 100	215 pt	2,5 pt

Rekomendowane parametry				
["Cel operacji" / "Beneficjent"]				
Wielkość tablicy (cm)	nazwa czcionki	kolor czcionki	wielkość czcionki	Odstęp między literami
A4 (21x29,7)	Ubuntu Bold	K 100	21,28 pt	2,5 pt
A3 (29,7x42)	Ubuntu Bold	K 100	30,1 pt	2,5 pt
80x120	Ubuntu Bold	K 100	86 pt	2,5 pt
200x300	Ubuntu Bold	K 100	215 pt	2,5 pt
Rekomendowane parametry				
[Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze”]				
Wielkość tablicy (cm)	nazwa czcionki	kolor czcionki	wielkość czcionki	Odstęp między literami
A4 (21x29,7)	Celibri	W 100	21,28 pt	1,5 pt
A3 (29,7x42)	Celibri	W 100	30,1 pt	1,5 pt
80x120	Celibri	W 100	86 pt	1,5 pt
200x300	Celibri	W 100	215 pt	1,5 pt
[kolor dolnego paska/wysokość]				
kolor		wysokość		
C 74; M 46		proporcjonalna do rodzaju i wielkości tablicy		

CMYK Skrót określający zestaw czterech podstawowych kolorów farb drukarskich – Cyan, Magenta, Yellow i Black (Key colour). CMYK stosowany jest w druku wielobarwnym w poligrafii oraz grafice komputerowej (w komputerowym przygotowaniu do druku DTP). Rozbicie CMYK nie jest możliwe do przeniesienia wprost do zastosowań ekranowych (por. hasło RGB).

CZCIONKA UBUNTU To nowoczesny bezszeryfowy krój pisma. Font UBUNTU jest ogólnie dostępny. Można go pobrać ze stron <http://font.ubuntu.com>

Kiedy musisz umieścić tablicę informacyjną i na jak długo?

Tablicę informacyjną należy umieścić w momencie faktycznego rozpoczęcia robót budowlanych lub infrastrukturalnych. Jeśli operacja rozpoczęła się przed uzyskaniem dofinansowania, tablica powinna stanąć bezpośrednio po podpisaniu umowy o dofinansowanie lub decyzji o dofinansowaniu (nie później niż dwa miesiące od tej daty).

Tablica informacyjna powinna być wyeksponowana przez okres trwania prac aż do zakończenia operacji. Twoim obowiązkiem jest dbanie o jej stan techniczny i o to, aby informacja była cały czas wyraźnie widoczna. Uszkodzoną lub nieczytelną tablicę należy wymienić lub odnowić.

Jednocześnie musisz pamiętać, że zgodnie zapisami wzoru umowy o dofinansowanie będziesz zobowiązany do prowadzenia, w trakcie realizacji operacji, działań informacyjno-promocyjnych, informujących o celu realizowanej operacji oraz finansowaniu jej z EFMR, a **w przypadku operacji, w której całkowite wsparcie publiczne będzie przekraczać 500 tys. euro, ten obowiązek będziesz musiał realizować w okresie realizacji operacji oraz przez okres 5 lat od dnia złożenia wniosku o płatność końcową.**

Gdzie powinieneś umieścić tablicę informacyjną?

Tablicę informacyjną powinieneś umieścić **w miejscu realizacji** Twojego **projektu** – czyli tam, gdzie prowadzone są prace budowlane lub infrastrukturalne. Wybierz miejsce dobrze widoczne i ogólnie dostępne, gdzie największa liczba osób będzie miała możliwość zapoznać się z treścią tablicy.

W przypadku jeśli zamierzasz realizować operacje w powyższym zakresie powinieneś pamiętać, że w ramach działań informacyjnych w miejscu realizacji operacji musisz umieścić tablicę informacyjną, o minimalnym formacie A3, z czytelnymi logotypami i informacjami. Natomiast jeżeli z informacji wskazanych we wniosku o dofinansowanie będzie wynikać, że tablica będzie położona w znacznej odległości od miejsca, gdzie mogą znajdować się odbiorcy, to z informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie powinno również wynikać, że powierzchnia tablicy będzie odpowiednio większa, tak aby wszyscy mogli łatwo zapoznać się z jej treścią **(w przypadku projektów związanych ze znacznymi inwestycjami infrastrukturalnymi i pracami budowlanymi rekomendowane jest, aby powierzchnia tablicy nie była mniejsza niż 3 m²).**

Jeśli prowadzisz prace w kilku lokalizacjach, należy ustawić kilka tablic w kluczowych dla operacji miejscach. W przypadku inwestycji liniowych (takich jak drogi, ścieżki rowerowe) powinieneś zaplanować ustawienie co najmniej dwóch tablic informacyjnych na odcinku początkowym i końcowym.

Tablice nie powinny zakłócać ładu przestrzennego, a ich lokalizacja i jakość powinny być zgodne z lokalnymi zasadami dotyczącymi przestrzeni publicznej. Jeśli masz wątpliwości, możesz ustalić rozmieszczenie tablic z instytucją przyznającą dofinansowanie.

❖ **siedziby rybackiej lokalnej grupy działania (RLGD)**

Odrębne zasady w tym zakresie obowiązują Rybackie Lokalne Grupy Działania (RLGD), finansowane/ współfinansowane w ramach EFMR.

RLGD obowiązkowo zamieszczają w swoich siedzibach tablice informacyjne. Niezależnie, jakie działania prowadzą w ramach finansowania.

Obowiązkowy wzór tablicy dla RLGD

Tablica w siedzibie RLGD musi zawierać:

- zestaw logotypów – logo UE, logo PO RYBY 2014-2020, logo RLGD;
- sformułowanie: „Rybacka Lokalna Grupa Działania (nazwa) współfinansowana jest ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w ramach priorytetu 4. „Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej” Programu Operacyjnego „Rybactwo i morze” na lata 2014-2020”;
- adres strony internetowej operacji lub RLGD.

Umieszczenie innych informacji niż wymienione powyżej muszą być konsultowane z instytucją zarządzającą PO RYBY 2014-2020.

b) Tablice pamiątkowe

Jeżeli wynika to z umowy o dofinansowanie operacji, pewne działania polegające na zapewnieniu oznaczeń w postaci umieszczenia tablic pamiątkowych, muszą być realizowane również po zakończeniu operacji (przez okres 5 lat od dnia złożenia wniosku o płatność końcową).

Ten dodatkowy wymóg spoczywa na operacjach, w których całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 tys. euro.

Jeśli dotyczyły one:

- a) działań w zakresie infrastruktury lub/i,
- b) prac budowlanych lub/i,
- c) zakupu środków trwałych

jako beneficjent masz obowiązek umieścić na stałe w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa tzw. „**tablicę pamiątkową**”.

Jak duża musi być tablica pamiątkowa?

Tablice pamiątkowe mogą być albo dużego formatu, albo mieć formę mniejszych tabliczek. Wybór właściwej wielkości powinien być uzależniony od rodzaju operacji, jej lokalizacji oraz planowanego miejsca ekspozycji tablicy. Niezależnie od rozmiaru tablicy znaki i informacje powinny być czytelne i wyraźnie widoczne.

Tablice pamiątkowe dużego formatu są właściwym sposobem oznaczenia przede wszystkim inwestycji infrastrukturalnych i budowlanych. Minimalny rozmiar wynosi 80x120 cm (wymiary europalety). Podobnie jak w przypadku tablic informacyjnych, jeżeli tablica pamiątkowa jest położona w znacznej odległości od miejsca, gdzie mogą znajdować się odbiorcy, to powinna być odpowiednio większa, aby odbiorcy mogli odczytać informacje. W przypadku projektów związanych ze znacznymi inwestycjami infrastrukturalnymi i pracami budowlanymi rekomendowana powierzchnia tablicy pamiątkowej co najmniej 6 m².

Mniejsze tabliczki pamiątkowe można zastosować w miejscach, gdzie szczególnie istotne znaczenie ma dbałość o estetykę i poszanowanie dla kontekstu przyrodniczego, kulturowego lub społecznego. Na przykład małe tabliczki mogą posłużyć dla oznaczenia realizacji operacji np. wewnątrz pomieszczeń, w pobliżu obiektów zabytkowych. Rekomendowany minimalny rozmiar tablicy pamiątkowej to format A3. Rozmiar tablicy nie może być jednak mniejszy niż format A4.

Jakie informacje powinny być umieszczone na tablicy pamiątkowej?

Na tablicy pamiątkowej powinny zostać umieszczone wszystkie informacje, które wymagane są w przypadku tablic informacyjnych, zarówno w przypadku operacji jak i siedzib RLGD.

Kiedy należy umieścić tablicę pamiątkową i na jak długo?

Tablicę pamiątkową należy umieścić po zakończeniu operacji – nie później niż 3 miesiące po tym fakcie.

Tablica pamiątkowa musi być wyeksponowana minimum przez okres 5 lat od dnia złożenia wniosku o płatność końcową.

W związku z tym musi być wykonana z trwałych materiałów, a zawarte na niej informacje muszą być czytelne nawet po kilku latach. Obowiązkiem Beneficjenta jest dbanie o jej stan techniczny i o to, aby informacja była cały czas wyraźnie widoczna. Uszkodzoną lub nieczytelną tablicę należy wymienić lub odnowić.

Gdzie należy umieścić tablicę pamiątkową?

Tablicę informacyjną można przekształcić w tablicę pamiątkową, o ile została wykonana z wystarczająco trwałych materiałów. Wtedy jej lokalizacja nie zmieni się.

Jeśli tablice pamiątkowe dużych rozmiarów są stawiane na nowo, zasady lokalizacji są takie same, jak dla tablic informacyjnych. Powinny ją umieścić w miejscu realizacji Twojej operacji – tam, gdzie widoczne są efekty zrealizowanego przedsięwzięcia. Wybierz miejsce dobrze widoczne i ogólnie dostępne, gdzie największa liczba osób będzie mogła zapoznać się z treścią tablicy.

Jeśli projekt miał kilka lokalizacji, należy ustawić kilka tablic w kluczowych dla niego miejscach. W przypadku inwestycji liniowych (takich jak np. drogi, ścieżki rowerowe etc.) należy przewidzieć ustawienie przynajmniej dwóch tablic pamiątkowych na odcinku początkowym i końcowym. Tablic może być więcej w zależności od potrzeb.

Tablica pamiątkowa małych rozmiarów powinna być umieszczona w miejscu widocznym i ogólnie dostępnym. Mogą być to np. wejścia do budynków.

Beneficjent powinien zadbać o to, aby tablice nie zakłócały ładu przestrzennego, a ich wielkość, lokalizacja i wygląd były zgodne z lokalnymi regulacjami lub zasadami dotyczącymi estetyki przestrzeni publicznej i miast oraz zasadami ochrony przyrody, a także dopasowane do charakteru otoczenia.

W przypadku wątpliwości należy ustalić rozmieszczenie tablic z Instytucją Pośredniczącą.

Jeśli Beneficjent uzyskał dofinansowanie poniżej 500 tys. euro może również umieścić tablicę pamiątkową, ale nie jest to obowiązkowe.

Umieszczenie innych informacji niż wymienione powyżej muszą być konsultowane z instytucją zarządzającą PO RYBY 2014-2020.

Czy możesz zastosować inne formy oznaczenia miejsca realizacji operacji lub zakupionych środków trwałych?

W uzasadnionych przypadkach możesz zwrócić się do instytucji przyznającej dofinansowanie z propozycją zastosowania innej formy, lokalizacji lub wielkości oznaczeń operacji/projektu. Jest to możliwe wyłącznie w przypadkach, kiedy ze względu na przepisy prawa nie można zastosować przewidzianych w Księdze wymogów lub kiedy zastosowanie takich form wpływałoby negatywnie na realizację operacji lub jej rezultaty.

Po zapoznaniu się z Twoją propozycją, instytucja przyznająca dofinansowanie może wyrazić zgodę na odstępstwa lub zmiany. Pamiętaj, że potrzebujesz pisemnej zgody. Należy ją przechowywać na wypadek kontroli.

Gdy beneficjent w ramach realizowanej operacji (w treści wniosku o dofinansowanie) używa sformułowania celu/nazwy operacji o ilości znaków uniemożliwiających ich zamieszczenie w sposób czytelny na tablicy, możliwa jest zmiana tej treści. Cel/nazwa operacji zawarta na tablicy może różnić się od treści zawartej we wniosku, pod warunkiem, że nowa treść zachowuje merytoryczny sens.

8) Oznaczanie stron internetowych beneficjenta

Jeżeli posiadasz stronę internetową (główna strona lub podstrona dotycząca operacji) lub ją stworzysz w wyniku realizacji operacji, **obowiązkowo zamieszczasz tam:**

- krótki opis operacji;
- logo Unii Europejskiej oraz PO RYBY 2014-2020;
- informacji o wsparciu finansowym w ramach Programu „Rybnactwo i Morze” na lata 2014-2020;
- oraz inne logo, którego zamieszczenie jest wymagane lub dopuszczalne (logo beneficjenta, lokalnej grupy działania, herbu/logo instytucji pośredniczącej, województwa lub gminy)

- w przypadku operacji, która będzie polegała na:
  - działaniach w zakresie infrastruktury i/lub
  - pracach budowlanych

dokumentację zdjęciową, raportującą postęp na poszczególnych etapach realizacji operacji (przed - w trakcie - po zakończeniu operacji).

Opis operacji zawiera następujące informacje:

- typ/nazwa operacji;
- cel operacji;
- planowane/przewidywane wyniki operacji/ efekty.

Do powyższych treści możesz dodać tekst (nieobowiązkowy):

- wartość operacji
- wartość uzyskanego dofinansowania.

Rekomendujemy również zamieszczanie zdjęć, grafik i materiałów audiowizualnych.

Kiedy umieścić powyższe informacje na stronie?

Informacje o dofinansowaniu należy zamieścić w terminie maksymalnie 14 dni od momentu rozpoczęcia realizacji operacji – przyjmujemy moment zawarcia umowy/wydanania decyzji.

Jakie są wymogi dotyczące widoczności wymaganych logotypów?

Logo Unii Europejskiej oraz logo PO RYBY 2014-2020 muszą być wyraźnie widoczne w momencie wejścia użytkownika na stronę internetową, bez konieczności przewijania strony w dół. Dlatego, aby właściwie oznaczyć swoją stronę internetową, powinieneś zastosować jedno z dwóch rozwiązań:

Rozwiązanie nr 1

W widocznym miejscu (czyli bez konieczności przewijania strony w dół) umieszczasz zestawienie złożone z logotypu Unii Europejskiej z nazwą funduszu oraz logotypu PO RYBY 2014-2020.

Rozwiązanie nr 2

Dobłą praktyką jest założenie podstrony, na której, poza obowiązkowymi logotypami można będzie prezentować harmonogram operacji, jej poszczególne etapy (*kamienie milowe*), zamieszczać zdjęcia z postępów prac i bieżące informacje.

Logo Unii Europejskiej na stronach internetowych zawsze musi występować w pełnej wersji kolorystycznej. Sytuacją wyjątkową dopuszczającą zastosowanie wersji achromatycznej (czerni i biel) bądź monochromatycznej (odcienie szarości), jest okres żałoby narodowej.

9) Przykładowe dodatkowe działania informacyjne i promocyjne

Jakie dodatkowe działania można podejmować?

Prowadzone działania informacyjne i promocyjne powinny odpowiadać wielkości operacji oraz brać pod uwagę jej cel i rodzaj, tzn. uwzględniać potrzeby promocyjne.

Poza obowiązkami wymienionymi możliwe są inne działania informacyjno-promocyjne, które również musisz odpowiednio oznakować. Realizuj w pierwszej kolejności działania bezkosztowe i niskokosztowe.

Co w ramach obowiązków i znakowania przykładowo możesz zrobić, w zależności od rodzaju operacji:

- umieść naklejki lub tabliczki z logotypami, na maszynach, samochodach, urządzeniach i sprzęcie sfinansowanych w ramach operacji.
- przygotuj dokumentację fotograficzną operacji i umieść ją na swoich stronach internetowych;
- przygotuj stronę/podstronę internetową operacji;
- podejmij działania w mediach społecznościowych;
- przygotuj informację prasową i przekazać ją mediom;
- zorganizuj spotkanie informacyjne na temat realizowanej operacji;
- zorganizuj konferencję prasową;
- zaprezentuj operację na spotkaniach, konferencjach, targach branżowych, wydarzeniach promujących projekty unijne;
- wypowiadaj się publicznie na temat operacji.

Ważne jest, aby w przypadku operacji mających wpływ na społeczność lokalną osoby zainteresowane miały łatwy dostęp do potrzebnych informacji. Mieszkańcy zazwyczaj chcą wiedzieć, jak długo będą trwały prace i ewentualne utrudnienia, jakich efektów i korzyści można się spodziewać oraz z kim można się kontaktować w przypadku pytań lub problemów.

Wszystkie oznaczenia na przedmiotach służących informacji i promocji PO RYBY 2014-2020 powinny być wykonane w sposób widoczny, trwały i trudny do usunięcia.

2. Przykłady znakowania niektórych działań informacyjnych i promocyjnych

1) Reklama telewizyjna

W przypadku prowadzenia działań informacyjnych w telewizji (reklamy, audycje, programy, itp.) zawierających informacje merytoryczne, każde takie działanie należy odpowiednio oznakować. Powinno ono mieć formę tablicy/kadru zamieszczonego na początku lub na końcu materiału lub w czasie trwania materiału, z czasem emisji nie krótszym niż 3 sekundy.

Obowiązkowe do zamieszczenia są elementy:

- logo Unii Europejskiej;
- logo PO RYBY 2014-2020.

Nie ma obowiązku zamieszczania dodatkowej informacji słownej o PO RYBY 2014-2020 oraz o EFMR, współfinansującym projekt. Zestaw znaków zawiera wszystkie niezbędne informacje. Niemniej jednak, jeżeli format i czas materiału to umożliwia, może zostać zawarta informacja o współfinansowaniu materiału przez UE w ramach PO RYBY 2014-2020, w następującej formie:

Materiał współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w ramach Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze”.

Uwaga. Wyjątek stanowi oznaczanie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących operacji/projektów współfinansowanych z wielu funduszy, kiedy to należy stosować odniesienie do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

2) Reklama radiowa

Działania informacyjne prowadzone w radiu (reklamy, audycje, programy, itp.) muszą zawierać informację o wsparciu ze środków UE. Jedyną możliwą tu formą jest przeczytanie tekstu przez lektora na początku lub na końcu materiału, bądź też w czasie trwania materiału, z czasem emisji wystarczającym na wyraźne i czytelne przekazanie wyraźnej informacji o finansowaniu.

Niemniej jednak, jeżeli format i czas materiału to umożliwiają, proponuje się uzupełnienie materiału o informację dot. współfinansowania przez UE w ramach PO RYBY 2014-2020, np. w następującej formie:

Materiał współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w ramach Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze”.

3) Reklama internetowa

Jeśli prowadzisz działania informacyjne w Internecie (reklamy, filmy, programy, itp.), które zawierają informacje merytoryczne, musisz je oznakować, np. w formie tablicy/kadru

zamieszczonego na początku lub na końcu materiału, bądź też w czasie trwania materiału, z czasem emisji nie krótszym niż 3 sekundy.

Obowiązkowe do zamieszczenia są elementy:

- logo Unii Europejskiej;
- logo PO RYBY 2014-2020.

Nie ma obowiązku zamieszczania dodatkowej informacji słownej o PO RYBY 2014-2020 oraz o EFMR, współfinansującym projekt. Zestaw znaków zawiera wszystkie niezbędne informacje. Ewentualnie, jeżeli format i czas materiału to umożliwi, może zostać zawarta informacja o współfinansowaniu materiału w ramach PO RYBY 2014-2020, np. w następującej formie:

Materiał współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w ramach Programu Operacyjnego „Rybacktwo i Morze”.

Wyjątek stanowi oznaczanie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących operacji/projektów współfinansowanych z wielu funduszy, kiedy to należy stosować odniesienie do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.

Logo Unii Europejskiej na stronach internetowych zawsze musi występować w pełnej wersji kolorystycznej. Sytuacją wyjątkową dopuszczającą zastosowanie wersji achromatycznej (czerń i biel) bądź monochromatycznej (odcienie szarości), jest okres żałoby narodowej.

4) Materiały promocyjne

Materiały promocyjne, tzw. gadżety reklamowe wykonuje się, aby informować o projekcie w ramach PO RYBY 2014-2020 oraz o wkładzie EFMR. Na takich materiałach muszą znaleźć się:

- logo Unii Europejskiej;
- logo PO RYBY 2014-2020;
- oraz inne logo, którego zamieszczenie jest wymagane lub dopuszczalne (logo beneficjenta, lokalnej grupy działania, herb/logo instytucji pośredniczącej, województwa lub gminy).

Wymagane elementy wizualizacji muszą być widoczne, dlatego nie należy umieszczać logotypów np. na wewnętrznej, niewidocznej stronie przedmiotów. Jeżeli materiał promocyjny znajduje się w opakowaniu (pudełko, torba, itp.), należy je oznakować tak, jak materiał promocyjny.

Oznaczanie małych przedmiotów promocyjnych

Każdy materiał promocyjny, również ten niewielkich rozmiarów, należy odpowiednio oznakować. Jeśli wymagany zestaw logotypów UE i PO RYBY 2014-2020 może być nieczytelny, należy na danym przedmiocie umieścić jedynie czytelny logotyp Unii Europejskiej.

Uwaga. Minimalna wysokość symbolu Unii wynosi 1 cm. W przypadku niewielkich przedmiotów reklamowych, minimalna wysokość to 5 mm.

Część II. Omówienie znaków

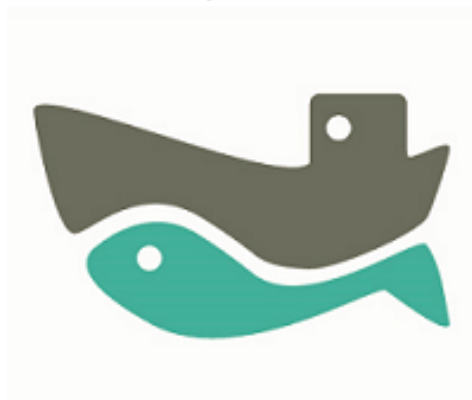
1. Znak graficzny PO RYBY 2014-2020

Znak graficzny jest podstawowym elementem identyfikacji.

Symbol Programu Operacyjnego „Rybnactwo i Morze” 2014-2020 zbudowany jest z dwóch symboli: kutra rybackiego oraz RYBY.

Charakter graficzny znaku symbolizuje wspólnotową pomoc w modernizacji sektora rybołówstwa.

Znak graficzny

1) Forma podstawowa znaku graficznego

Forma podstawowa znaku graficznego zbudowana jest ze znaku graficznego uzupełnionego informacją o kierunku działania projektu.

Zastosowanie dużej czcionki w logotypie podkreślają wyrażenie „Rybacktwo i Morze”.

Znak graficzny

Logotyp

2) Forma podstawowa znaku graficznego na ciemnym i szarym tle

W przypadku zastosowania znaku graficznego na podlegwie znak pozostaje podrysowany białą konturą, wzmacniającą jego czytelność i walory plastyczne.

3) Budowa i proporcje

Poniżej przedstawiono zarys budowy konstrukcyjnej znaku.

Dla określenia proporcji wykorzystano wielkość X , gdzie X jest to minimalna odległość od krawędzi części graficznej znaku równa szerokości litery „M” wykorzystanej w logotypie.

4) Siatka modułowa

Siatka modułowa służy do zobrazowania budowy znaku graficznego przy odwzorowaniach uniemożliwiających wykorzystanie formy elektronicznej.

5) Pole ochronne

Pole ochronne to obszar wokół znaku, w który nie powinna ingerować żadna obca forma graficzna, dzięki czemu walory plastyczne znaku nie zostaną naruszone.

Pole ochronne

6) Wariant monochromatyczny

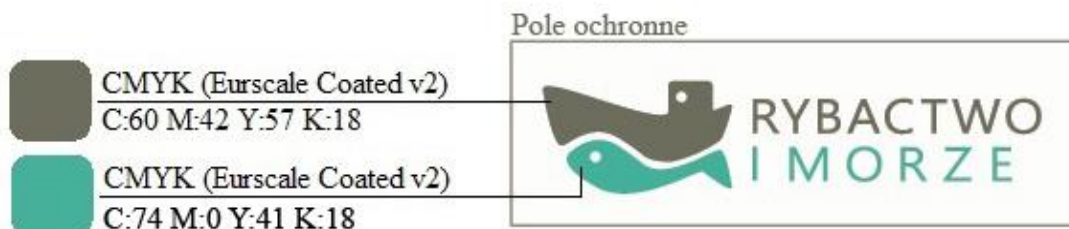
W sytuacji braku możliwości zadruku pełno kolorowego uzasadnione jest użycie wersji monochromatycznej (ograniczonej do jednego koloru).

7) Kolorystyka podstawowa CMYK

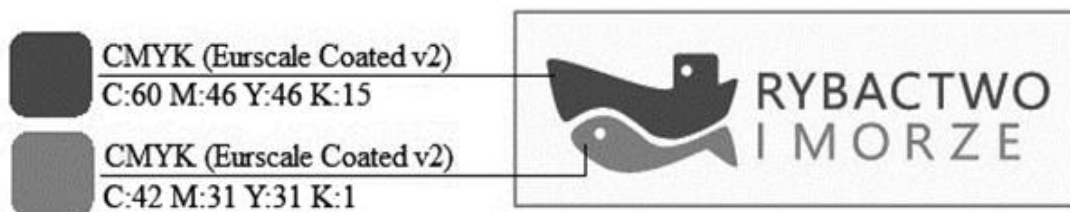
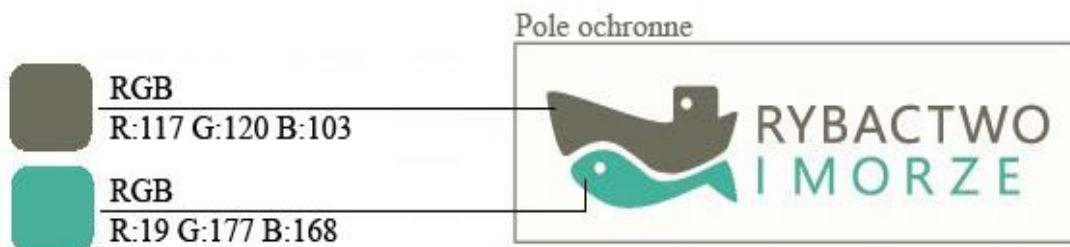
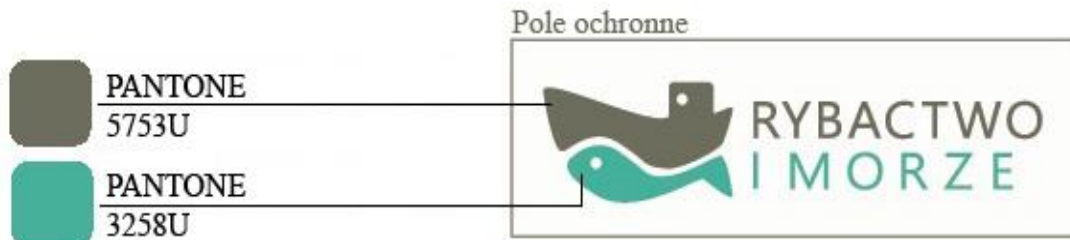
Niezmienna kolorystyka znaku graficznego jest ważnym elementem budującym postrzeganie marki.

Różne formy reprodukcji warunkują pod względem technologicznym odwzorowanie koloru. Ważne jest jednak, aby kolorystyka znaku była jak najbardziej zbliżona do oryginału przedstawionego w CMYK.

8) Kolorystyka uzupełniająca

Poniżej przedstawiono różne warianty kolorystyczne uwarunkowane różnymi technikami reprodukcji.

9) Typografia

W logotypie Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze” wykorzystano krój literniczy Ebrima. Zaleca się, aby najmniejsza wielkość tekstu w materiałach informacyjno-promocyjnych mieściła się w przedziale do 6 pkt.

Ebrima - logotyp

Rybactwo i Morze

AĄBCĆDEEFGHIJKLŁMNŃOÓPRSŚTUVWXYZŹŻ

aąbcćdeęfghijklłmnñoópqrsśtuvwxyzźż

.,/;"'0{}[]+-0123456789

Kolor – CMYK : C: 74, M: 0, Y: 41, K: 18 oraz C: 60, M:42, Y: 57, K: 18

10) Logotypy towarzyszące

W zestawie kilku znaków znak Unii Europejskiej zawsze występuje po prawej stronie, logo PO RYBY 2014-2020 po lewej, pomiędzy nimi inne znaki rozmieszczone w równej odległości.

Przykładowe zestawienie znaków

MINISTERSTWO
ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Przy stosowaniu zestawienia kilku znaków/logo należy przestrzegać zasady, że pozostałe logotypy nie mogą być większe od symbolu Unii Europejskiej (mierzone wysokością).

2. Symbol (znak) Unii Europejskiej

Symbol Unii przedstawia się zgodnie ze standardami graficznymi określonymi w załączniku do rozporządzenia 763/2014.

Wytyczne dotyczące stworzenia emblematu i określenie standardowej kolorystyki logo UE dostępne są na stronie internetowej:

http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/flag/index_pl.htm

1) Opis geometryczny flagi UE

Emblemat ma formę niebieskiej prostokątnej flagi, której szerokość stanowi półtorej długości wysokości. Dwanaście złotych gwiazd rozmieszczonych w równych odstępach tworzy niewidzialny okrąg, którego środek jest punktem przecięcia się przekątnych prostokąta. Promień okręgu wynosi jedną trzecią wysokości flagi. Każda z gwiazd posiada pięć ramion położonych na obwodzie niewidzialnego okręgu, którego promień równy jest jednej osiemnastej wysokości flagi. Wszystkie gwiazdy ustawione są w pozycji pionowej – co oznacza, że jedno ramię skierowane jest pionowo do góry, a dwa leżą na poziomej linii, prostopadłej do drzewca flagi. Gwiazdy rozmieszczone są na okręgu tak, jak godziny na tarczy zegara. Ich liczba pozostaje niezmienna.

2) Kolorystyka

Emblemat UE składa się z dwóch kolorów: niebieskiego i żółtego. W systemie Pantone są to kolory Pantone Reflex Blue, który jest kolorem powierzchni prostokąta i Pantone Yellow, kolor gwiazd. W przypadku druku czterokolorowego (CMYK), gdy nie można użyć kolorów Pantone, niezbędne jest ich odtworzenie. Poniżej wartości kolorystyczne dla innych trybów kolorów.

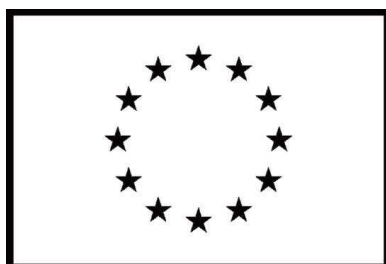

CMYK	C=100 M=80 Y=0 K=0	C=0 M=0 Y=100 K=0
RGB	R=0 G=0 B=153	R=255 G=204 B=0
Pantone	Pantone Reflex Blue	Pantone Yellow C
Hex	000099	FFCC00

Na stronach internetowych symbol Unii prezentuje się w kolorze. Kolor należy stosować również we wszystkich innych mediach, gdy tylko jest to możliwe. Wersję monochromatyczną można stosować jedynie w uzasadnionych przypadkach.

3) Reprodukacja jednobarwna

Jeżeli jedynym dostępnym kolorem jest czarny, prostokąt powinien posiadać czarną obwódkę, a gwiazdy powinny być czarne na białym tle. Gdy jedynym dostępnym kolorem jest niebieski (Reflex Blue lub wartość CMYK), tło powinno być wydrukowane w maksymalnym nasyceniu tym kolorem, z pozostawionymi na tym tle białymi gwiazdami.

4) Reprodukacja na kolorowym tle

Reprodukcji emblematu najlepiej dokonywać na białym tle. Należy unikać tła wielokolorowego, w szczególności jeżeli nie komponuje się ono z kolorem niebieskim. Jeśli niezbędna jest reprodukcja na kolorowym tle, należy umieścić wokół prostokąta biały pasek o szerokości równej 1/25 wysokości tego prostokąta.

5) Odniesienie do Unii Europejskiej

Nazwa Unii Europejskiej powinna być zawsze zapisywana w całości. W połączeniu z symbolem UE można stosować którykolwiek z następujących krojów pisma: Arial, Auto, Calibri, Garamond, Trebuchet, Tahoma lub Verdana. Nie jest dozwolone stosowanie kursywy, podkreśleń ani innych specjalnych form pisma.

Rozmieszczenie tekstu względem symbolu UE jest dowolne, ale tekst nie może w żaden sposób kolidować z tym symbolem.

Stosowany rozmiar pisma powinien być proporcjonalny do rozmiaru symbolu. Pismo powinno mieć kolor niebieski odbity pantone (Pantone Reflex Blue), czarny lub biały, w zależności od tła.

6) Logotyp Unii Europejskiej

Logo Unii Europejskiej składa się z flagi UE, napisu Unia Europejska i nazwy funduszu, który współfinansuje projekt.

7) Wzmianka o Europejskim Funduszu Morskim i Rybackim

W przypadku wymieniania Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego lub europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na stronie internetowej, odniesienie to powinno

znaleźć się w polu widzenia urządzenia cyfrowego, nie wymagając od użytkowników przewijania strony.

8) Widoczność znaków

Logo UE oraz logo PO RYBY 2014-2020 muszą być zawsze umieszczone w widocznym miejscu. Ich umiejscowienie oraz wielkość muszą być odpowiednie do charakteru i wielkości materiału, przedmiotu czy dokumentu. Musisz zwrócić szczególną uwagę, aby logotypy i napisy były czytelne dla odbiorcy i wyraźnie widoczne.

Minimalna wysokość symbolu Unii wynosi 1 cm. W przypadku niewielkich przedmiotów reklamowych, minimalna wysokość to 5 mm.

9) Kolejność znaków

Znak PO RYBY 2014-2020 znajduje się zawsze z lewej strony, a logo Unii Europejskiej z prawej strony. W przypadkach, gdy nie można umieścić logotypów w poziomie, należy wykorzystać pionowe ułożenie, w którym logo PO RYBY 2014-2020 znajduje się na górze, a logo UE na dole.

10) Liczba znaków

Liczba znaków zestawionych ze sobą nie może przekraczać czterech. Dodatkowe znaki, jeśli są niezbędne, należy umieścić w innej linii. Jeśli w zestawieniu lub na materiale występują inne dodatkowe znaki, to nie mogą być one większe (mierzone wysokością lub szerokością) od symbolu (flagi) Unii Europejskiej. W zestawieniu znaków można dodać logo beneficjenta. Natomiast nie można umieszczać znaków wykonawców, którzy wykonują działania i usługi w ramach projektu, a nie są beneficjentami.

3. Niewłaściwe zastosowanie logo PO RYBY 2014-2020

Nie dopuszcza się:

- zmian proporcji pomiędzy elementami

- zmian kolorystyki

- deformowania

- naruszania pola ochronnego

- kadrowania

